

Giáo há»™i mã bĩ- á»n quanh ngá»i má»™ cá»• trong cã»ng viá»n Tao Ä»Ä n

Ä»Ä»ng gá»p cá»§a Trá»n Chá»nh Nghá»a
22/02/2017

Giáo mã bí »n quanh

ngôi mù cõ trong công viên Tao àn

* Trá»n Chá»nh Nghá»a

Trá»c ngôi mù là mùt t»m

biá»n b»ng Ông ghi rõ: "Di tích ki»n trúc nghç thu-t c»p thành phñ: MÙ cõ hí Lâm á»c công nh-n n m 2014".Á Phía sau t»m biá»n là mùt qu»n thã mù táng vùi lñi ki»n trúc ci xª. Hai ngôi mù i»n n»m ká nhau á»c xây đĩng b»ng hấp ch»t ô d»c (vôi s»ng, cát m»n, b»t vĩ sò trùn vùi m-t mía và n»c nh»t c»a mùt lo»i cây r»ng).

Khu mù cõ và bia công nh-n di tích trong công viên

Tao àn

Bên trong qu»n thã này có tiá»n s»nh,

sân thý và nhà mó. Trá»c mù có bia b»ng chĩ Hán. C n cé t» t»m bia này có thã xác ãnh, ng»y n»m trong mù kia là ông Lâm Tam Lang (m»t n m 1795) và vã là bà Mai Thẽ Xã (chª xác ãnh n m sinh, n m m»t).

T» dòng chĩ trên bia " i Nam. Hiá»n kh»o

trĩng giang..." cho th»y, ngôi mù á»c xây vào thý Minh Mĩng khi quñc hiçu

n»c ta lúc b»y giý là i Nam.Á

Nhª v-y, kh» n ng mù á»c xây vào n m

1895, là n m vua Minh Mĩng .t l»i quñc hiçu.

M-t trá»c c»a ngôi mù

MÙt

công nhân làm viçt t» công viên ká l»i: "Tôi làm viçt t» công viên nhiá»u

n m nay. Có nhĩng lúc tôi ph»i ß l»i trĩc êm nh»ng chª bao g.p chuyçn gì kó l»i.

V-y mà

không hiá»u có tin Ón th»u dçt t» âu, khi»n cho nhiá»u ng»y c» tin sã hãi. ChoÁ ç n n m 2014, ngôi mù này á»c xác ãnh là mù á»c công nh-n là di tích thì nhĩng tin Ón kia mùi hçt".

Lúc này, dª lu-n mùi xoay sang chiá»u

h»ng khác, muñn biçt thân thç ng»y n»m trong ngôi mù là ai...

Gia

ph» l»ng l»y c»a dòng hí Lâm

Gia ph»

hĩ Lâm t» t»nh Kiên Giang có ghi : " Ýi Thẽ 1: Ông Lâm Tam

Lang (17?? - 1795).Á Ông Lâm Tam Lang, tñ là Nguyên Th»t, không biçt n m

sinh. Ông m»t vào mùa thu n m t Mã (1795).Á

Ông

là ng»y gñc ß Qu»ng ông, Trung Quñc di cª sang Viçt Nam, cª ngá t»i

Sài Gòn, Gia ãnh.

Ông có
vã là bà Mai ThỄ Xã (không rõ n m sinh, n m m†t). Ấ MÙ nguyên
táng cạ hí tị V°Yn Ông Th°ang, Sài Gòn (nay là V°Yn Tao àn, Qu-n 1,
TP.HCM)".

Nhà bia, có bia xác nh-n tên ng°Yi trong mù. Tị
ây, lúc nào cing có nhang và hoa.
Cing theo gia ph£, ông bà Lâm Tam Lang
có 4 ng°Yi con. Trong ó ng°Yi con thệ 3 là ông Lâm Phong Quang. Ông Quang sinh
ra Lâm Kim Diêu rỒi Diêu sinh tịp Lâm Quang Ky.Ấ
Lâm Quang Ky chính là phó t°Ung cạ
anh hùng dân tÙc NguyẤn Trung Trĩc. Ông là ng°Yi ã óng vai "Lê Lai cêu
chúa", hy sinh thay cho NguyẤn Trung Trĩc n m 1868, thĩ 29 tuỒi.Ấ
HiÇn nay tị Rịch Giá, Kiên Giang, tên
Lâm Quang Ky °ác t cho mùt con °Yng IÙn, song song vỦi °Yng NguyẤn Trung
Trĩc.

Giai thoị kẢ lị r±ng, rịng sáng
16/6/1868, ngh)a quân NguyẤn Trung Trĩc, trong ó có Lâm Quang Ky làm phó t°Ung,
ã tỒ chéc t±n công chi¿m l±y Ôn Kiên Giang ang trong tay ng°Yi Pháp và làm
chợ nị ó °ác 5 ngày. Quân pháp ph£n công ngh)a quân th¿ cô, vi khí kém, nên
không gĩ °ác thành.

Trong tình th¿ hiẤm nghèo, Lâm Quang
Ky cùng mùt sÑ ngh)a quân c£m tí tĩ nguyÇn ß lị c£m chân quân Pháp. NguyẤn
Trung Trĩc rút lĩc l°ang chính vÁ Hòn Chông. Lâm Quang Ky m-c
chi¿n bào cạ NguyẤn Trung Trĩc, c£m cÝ IÇnh, cÑ tình chi¿n ừu kéo dài thÝ
gian.Ấ

CuÑi cùng, quân Pháp b_t °ác ông cùng
vỦi sáu ngh)a binh khác. Ông tĩ x°ng là NguyẤn Trung Trĩc. ChẾ huy quân Pháp
inh ninh ã b_t °ác lãnh tả ngh)a binh nên không cho quân truy uỒi nữa.Ấ

Qua ngày hôm sau, và viÇc trên bỄ bị
IÙ. R†t téc gi-n, Pháp sai ng°Yi em t†t c£ ra xí tị chã Rịch Giá. Ng°Yi dân
bi¿t chuyÇn, gĩ ông là Lê Lai Kiên Giang.

Nh° v-y, anh hùng dân tÙc Lâm Quang Ky
là cháu gĩ Lâm Tam Lang b±ng ông cÑ. ¿n Ýi thệ 7, hí Lâm có mùt nhân v-t nỒi
tịng khác xu†t hiÇn.Ấ

Gia ph£ hí Lâm ghi nh° sau: "Lâm
ình Phùng là cháu Ýi thệ 5 cạ Lâm Kim Diêu và là cháu Ýi thệ 7 cạ ông tỒ
Lâm Tam Lang".Ấ

Lâm ình Phùng chính là tên th-t cạ
nhịc s) Lam Ph°ing, ng°Yi nhịc s) tài hoa vỦi ñhĩng tác ph©m tình ca nỒi tịng
nh° "Phút cuÑi", "Duyên ki¿p", "Tình ngh)a ôi ta chẾ
th¿ thòi"...

Ngày 10-4-2014, UBND TP HCM quy¿t Ęnh công nh-n mù
cỒ hí Lâm là di tích lỄch sí c±p thành phÑ Ấ gin gĩ, b£o tón.Ấ

Theo ánh giá hiÇn trịng di tích trong Danh mác kiẤm
kê di tích lỄch sí - v n hóa trên Ęa bàn TP.HCM giai oịn 2010-2020:

TỔng thẢ công trình ki¿n trúc mù cỒ hí Lâm °ác b£o
tón t°ing Ñi nguyên v'n. ây là mùt trong ñhĩng ngòi mù hấp ch†t có diÇn
tích IÙn và ki¿n trúc 1p còn lị ß TP.HCM .

Qua ó, theo Sß VH-TT-DL TP.HCM: "Sñ tón tị cạ mù cỒ mang
hĩ Lâm góp ph£n áng kẢ cho ngành kh£o cỒ hĩc và ñhĩn cêu khoa hĩc vÁ loị
hình mù cỒ cạ ViÇt Nam .